

+

м.Київ

01.04.2013р.

**ПРАВОВИЙ ВИСНОВОК
АДВОКАТСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ «ЮРЕКСПЕРТ»**

ПИТАННЯ: *нормативно-правове регулювання в сфері відносин, що пов'язані з виконанням робіт підвищеної небезпеки та експлуатації (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки та відповідальності за порушення вимог законодавства в даній сфері.*

Відносини пов'язані з експлуатацією (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки та виконанням робіт підвищеної небезпеки регулюються ЗУ «Про охорону праці», № 2694-ХІІ від 14.10.1992 року, Закон України "Про об'єкти підвищеної небезпеки", Указом Президента «Про Положення про Державну службу гірничого нагляду та промислової безпеки України» N 408/2011 від 6 квітня 2011 року, Постановою КМУ «Про затвердження порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки» №1107 від 26.10.2011 року, Постановою КМУ № 526 від 21.05.2009 року «Про заходи щодо упорядкування видачі документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» та іншими нормативно-правовими актами України.

Регулювання відносин пов'язаних з експлуатацією (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки та виконанням робіт підвищеної небезпеки є частиною реалізація державної політики та здійснення комплексного управління, нагляду у сфері промислової безпеки, охорони праці, здійснення державного гірничого нагляду, охорони надр, промислової безпеки та відноситься до компетенції Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки та Державного комітету України з нагляду за охороною праці, що підпорядковані Кабінету Міністрів України.

Відповідно до Наказу Державного комітету України з нагляду за охороною праці «Про затвердження типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою № 15 від 26.01.2005 року, *Робота з підвищеною небезпекою* - є робота в умовах впливу шкідливих та небезпечних виробничих чинників або така, де є потреба в професійному доборі, чи пов'язана з обслуговуванням, управлінням, застосуванням технічних засобів праці або технологічних процесів, що характеризуються підвищеним ступенем ризику виникнення аварій, пожеж, загрози життю, заподіяння шкоди здоров'ю, майну, довкіллю. Аналогічний перелік визначено Наказом Держкомнагляд за охороною праці № 15 від 26.01.2005 року.

Відповідно до п. 3 Постанови КМУ № 1107 від 26.10.2011 року, *застосування машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки* – використання машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки за призначенням згідно з результатами оцінки їх відповідності вимогам законодавства з питань охорони праці та промислової безпеки.

Відповідно до п.п. 1-2 Додатку № 2 Постанови КМУ № 1107 від 26.10.2011 року, до переліку видів робіт підвищеної небезпеки відносяться: 1) технічний огляд, випробування, експертне обстеження, технічне діагностування, монтаж, демонтаж, налагодження, ремонт, технічне обслуговування, реконструкція машин механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, що зазначені у додатку 3 до даного Порядку та пункті 1 додатку 7 до такого Порядку; 2) Монтаж, демонтаж, налагодження, ремонт, технічне обслуговування, реконструкція машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, що зазначені у додатку 3 до такого Порядку.

Відповідно до п. 19 Додатку № 3 Постанови КМУ № 1107 від 26.10.2011 року, до переліку машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки відносяться: *вантажопідіймальні крани(в тому числі крани маніпулятори) і машини, підйомники, ліфти, ескалатори, траволатори, канатні дороги, зокрема будівельні, та фунікулери.*

Відповідно до ч. 3 статті 21 Закону України "Про охорону праці" Роботодавець повинен одержати дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки (далі - дозвіл). На застосування машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки виробник або постачальник устаткування підвищеної небезпеки отримує дозвіл до прийняття зобов'язань на постачання.

Отримання таких дозволів здійснюється у порядку встановленому чинним законодавством України.

Відповідальність за порушення у сфері відносин пов'язаних з експлуатацією (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки та виконанням робіт підвищеної небезпеки встановлена ЗУ «Про охорону праці», Кодексом України про адміністративні правопорушення, Цивільним кодексом України та Податковим кодексом України, в окремих випадках Кримінальним кодексом України.

Так, відповідно до ч. 15 ст. 21 ЗУ «Про охорону праці», У разі коли роботодавець не одержав зазначеного дозволу, місцевий орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці, вживає заходів до скасування державної реєстрації цього підприємства у встановленому законом порядку за умови, якщо протягом місяця від часу виявлення вказаних недоліків роботодавець не провів належних заходів з їх усунення.

Відповідно до положень ст. 44 ЗУ «Про охорону праці», За порушення законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці, створення перешкод у діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці, а також представників профспілок, їх організацій та об'єднань винні особи притягаються до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної, кримінальної відповідальності згідно із законом.

Відповідно до положень ч. 2 ст. 41 КУпАП, Порушення вимог законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці крім порушення, передбаченого частиною третьою цієї статті - тягне за собою накладення штрафу на працівників від чотирьох до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності та громадян - суб'єктів підприємницької діяльності - від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Необхідно також зазначити, що укладення цивільних угод з виробниками або постачальниками машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, (в тому числі, вантажопідіймальні крани і машини, крани маніпулятори, підйомники,) що не мають відповідного дозволу, тягне за собою визнання таких угод недійсними на підставі положень ст.ст. 227, 228 ЦК України.

Відповідно до ст. 227 ЦК України, Правочин юридичної особи, вчинений нею без відповідного дозволу (ліцензії), може бути визнаний судом недійсним. Якщо юридична особа ввела другу сторону в оману щодо свого права на вчинення такого правочину, вона зобов'язана відшкодувати їй моральну шкоду, завдану таким правочином.

У разі недійсності правочину кожна із сторін зобов'язана повернути другій стороні у натурі все, що вона одержала на виконання цього правочину, а в разі неможливості такого повернення, зокрема тоді, коли одержане полягає у користуванні майном, виконаній роботі, наданій послугі, - відшкодувати вартість того, що одержано, за цінами, які існують на момент відшкодування. Якщо у зв'язку із вчиненням недійсного правочину другій стороні або третій особі завдано збитків та моральної шкоди, вони підлягають відшкодуванню винною стороною (ст. 216 ЦК України).

Відповідно до положень ст. 228 ЦК України, Правочин, який порушує публічний порядок, є нікчемним. Правочин вважається таким, що порушує публічний порядок, якщо він був спрямований на порушення конституційних прав і свобод людини і громадянина, знищення, пошкодження майна фізичної або юридичної особи, держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади, незаконне заволодіння ним.

У разі недодержання вимоги щодо відповідності правочину інтересам держави і суспільства, його моральним засадам такий правочин може бути визнаний недійсним. Якщо визнаний судом недійсний правочин було вчинено з метою, що завідомо суперечить інтересам держави і суспільства, то при наявності умислу у обох сторін - в разі виконання правочину обома сторонами - в дохід держави за рішенням суду стягується все одержане ними за угодою, а в разі виконання правочину однією стороною з іншої сторони за рішенням суду стягується в дохід держави все одержане нею і все належне - з неї першій стороні на відшкодування одержаного. При наявності умислу лише у однієї із сторін все одержане нею за правочином повинно бути повернуто іншій стороні, а одержане останньою або належне їй на відшкодування виконаного за рішенням суду стягується в дохід держави.

Також, необхідно зазначити, що визнання угод недійсними є підставою для здійснення донарахувань податкових зобов'язань податковими органами та притягнення до відповідальності у вигляді накладення штрафних (фінансових) санкцій та/або пені як відшкодування державі збитків, що виникли внаслідок недоотримання надходжень до бюджетів всіх рівнів від податків та зборів, та у передбачених чинним законодавством випадках притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності винних посадових осіб підприємств.

ВИСНОВОК: діяльність пов'язана з експлуатацією (застосуванням) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки (тому числі, вантажопідіймальні крани і машини, крани маніпулятори, підйомники) та виконанням робіт підвищеної небезпеки з застосуванням таких механізмів є предметом здійснення регуляторної політики держави. Необхідною передумовою здійснення такої діяльності є отримання відповідних дозволів у встановленому чинним законодавством порядку. Держава встановлює контроль за дотримання законодавства господарюючими суб'єктами, що застосовують такі механізми та роботи у своїй діяльності. Відповідальність за порушення господарюючими суб'єктами порядку експлуатації (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки (тому числі, вантажопідіймальні крани і машини, крани маніпулятори, підйомники) та виконання робіт підвищеної небезпеки передбачена чинним законодавством України у вигляді скасування державної реєстрації підприємств, застосування штрафних (фінансових) санкцій та у передбачених окремих випадках притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності винних посадових осіб підприємств.

Голова
Адвокатського об'єднання
«ЮрЕксперт»

Іван Цигіка

Прошито,
пронумеровано,
завірено печаткою
та підписом два

